

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

ŚWIĘTO

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Wicie, że wyraz ŚWIĘTO to urzeczownikowiony przymiotnik? To tak, jakbyśmy z szeregu: MIŁY, MIŁA, MIŁE wybrali sobie przymiotnik MIŁE i zaczęli nim określać na przykład każde miłe miejsce czy każdą miłą chwilę, każde miłe mgnienie... Miło, prawda?

Przymiotnik ŚWIĘTY miał kiedyś krótszą formę „święt” (obecne końcowe -y to po prostu wykładnik formy mianownikowej rodzaju męskiego), a przekształcenie go w rzeczownik wiązało się z nadaniem mu zakończenia właściwego rzeczownikom nijakim (stąd -o na końcu).

W prasłowiańszczyźnie słowo *svęť oznaczało ‘będący przedmiotem czci religijnej; będący obiektem kultu’. Chrześcijaństwo wprowadzone na ziemię polskie przejęło ten słowiański z gruntu przymiotnik i dodało mu nowe znaczenie: ‘kanonizowany’. A że ten, kto został uznany za ŚWIĘTEGO z całą pewnością musiał odznaczać się jakimiś pozytywnymi cechami, słowo ŚWIĘTY zaczęło też oznaczać ‘bardzo dobry, cnotliwy, sprawiedliwy’. Od pierwotnego znaczenia ‘będący przedmiotem kultu’ powstało natomiast kolejne, wtórne – ‘taki, przeciw któremu nie można występować; nienaruszalny, nietykalny’. ŚWIĘTY CZAS stał się zaś ŚWIĘTEM, a że najważniejszymi świętami chrześcijan były zawsze Wielkanoc i Boże Narodzenie, te dwa święta „zarezerwowały sobie” formę liczby mnogiej: myśląc o Wielkanocy, zazwyczaj mówimy ŚWIĘTA, a nie ŚWIĘTO, podobnie jest też w przypadku Bożego Narodzenia – to też ŚWIĘTA, a nie ŚWIĘTO (choć oczywiście użycie określenia w liczbie pojedynczej: święto w odniesieniu do Wielkiejnocy czy Bożego Narodzenia nie jest błędem, zwyczajowo używamy jednak formy liczby mnogiej: święta). Nie bez znaczenia jest też fakt, że oba te święta składają się z kilku świątecznych dni, a nie z jednego dnia.